

**Силабус курсу
«Українська філософія»**

Освітній ступінь: бакалавр
Галузь знань: 03 Гуманітарні науки
Спеціальність: 033 Філософія
Освітньо-професійна програма «Аналітика суспільних процесів»
Кількість кредитів – 4
Рік підготовки, семестр – III рік, II семестр
Компонент освітньої програми: обов'язкова
Дні занять: згідно розкладу занять
Консультації: згідно розкладу індивідуальної роботи
Мова викладання: українська

Керівник курсу:	Кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії та суспільних наук – Поперечна Галина Антонівна
E-mail викладача:	hap190962@tnpu.edu.ua
Сторінка викладача	http://tnpu.edu.ua/faculty/history/poperechna-galina-antonvna.php?clear_cache=Y
Сторінка курсу в Moodle	https://elr.tnpu.edu.ua/course/view.php?id=3333

Анотація дисципліни

Курс «Українська філософія» спрямований на формування у здобувачів вищої освіти цілісного уявлення про ідейні джерела, етапи становлення, характерні особливості та специфіку вітчизняної філософської думки на підставі вивчення спрямування філософської рефлексії і творчої спадщини її найвидатніших представників, визначення ролі і зв'язку філософії з актуальними потребами національно-культурного життя.

Метою вивчення курсу є ознайомлення студентів з поширеними в історії філософії підходами до вивчення національної філософії, основними етапами становлення та розвитку української філософської думки, спадщиною її окремих представників, визначення місця української філософії в контексті європейської та світової філософської традиції; розвиток аналітичних здібностей, почуття патріотизму та шанобливе ставлення до своєї національної культури та інтелектуальної думки.

Основні завдання: визначити вихідні методологічні основи дослідження вітчизняної філософії, окреслити характерні риси української філософської культури та її зв'язок з народним світоглядом, поглиблювати інтерес до світоглядних питань, пов'язаних з національним світобаченням та самоідентичністю студента, показати актуальність ідей українських мислителів для сьогодення, розвивати аналітичні здібності, вміння інтерпретувати оригінальні тексти.

Зміст дисципліни «Українська філософія» розроблено на основі відповідних положень щодо підготовки фахівців спеціальності 033 Філософія, норм та традицій вищої університетської освіти, а також профілю освітньо-професійної програми.

Навчальний контент:

Години (лек./сем.)	Тема	Результати навчання	Завдання
Змістовий модуль 1. Витоки та передумови формування української філософії			
2 / 2	1. Українська філософія як проблема	Розуміти різні форми існування філософії, сутність проблеми та специфіку української філософської думки, ідейні джерела її формування, вплив українського народного світогляду на характер і спосіб філософування.	Питання, дискусія
2 / 2	2. Філософська думка києворуської доби	Знати міфологічні уявлення стародавніх русичів, встановлювати їх зв'язок з пізнішою та сучасною українською ментальністю, виділяти основні риси та проблематику філософування в Київській Русі, характеризувати творчість найвидатніших представників тієї доби.	Тести, питання творче завдання
2 / 2	3. Ідеї гуманізму і реформації в філософській думці XV – поч. XVII ст.	Здійснювати аналіз суспільно-політичної і духовно-культурної ситуації 15 – 17 ст., погляди діячів українського ренесансного руху, виокремлювати основні риси українського гуманізму, знати особливості функціонування та спрямування острозького культурного центру, діяльності братств.	Тести, питання дискусія
2 / 4	4. Філософія в Києво-Могилянській академії	Аналізувати духовні процеси в Україні поч. 17 с., роль духовенства і активного міського населення у розбудові освіти, знати засади функціонування і навчання в Києво-Могилянській академії, давати характеристику творчості її видатних представників, здійснювати інтерпретацію їх творчості.	Тести, питання, реферат
2 / 2	5. Філософія Григорія Сковороди	Знати особливості української барокової культури та її вплив на спосіб філософування, аналізувати основні принципи та методи філософування, характеризувати онтологію, гносеологію та антропологію та етику Г. Сковороди, здійснювати філософську інтерпретацію його творчості.	Питання, творче завдання, тести
Змістовий модуль 2. Українська філософія XIX – XX ст.			
2 / 2	6. Філософія українського романтизму	Розуміти сутність романтизму та чинники його поширення на українських теренах, виділяти філософсько-	Тести, питання

		світоглядне значення творчості українських письменників кінця 18-поч. 19 ст., аналізувати програмні документи та філософську складову творчості представників Кирило-Мефодіївського братства.	
4 / 4	7. Філософія в Київській духовній академії	Розуміти сутність і основні принципи реорганізації освіти в Російській імперії поч. 19 ст., специфіку її здійснення в КДА, знати найвидатніших вихованців та викладачів академії, тематику та спрямування їх філософських пошуків, особливості переосмислення ними актуальної проблематики західноєвропейської філософської думки, здійснювати філософську інтерпретацію творів.	Тести, питання реферат творче завдання
2 / 2	8. Філософія П. Юркевича	Встановлювати зв'язок філософських поглядів П. Юркевича з духовно-академічною традицією, розуміти погляди філософа на сутність і призначення філософії, аналізувати зміст основних положень його філософії та філософії освіти, застосовуючи опрацьовані першоджерела, характеризувати особливості «філософії серця».	Тести, питання дискусія
2 / 4	9. Українська філософія другої половини XIX – поч. XX ст.	Розуміти умови функціонування української суспільно-політичної думки 19 ст. та необхідність зміни світоглядних орієнтацій, давати оцінку поглядам і діяльності представників київської Громади, здійснювати аналіз філософських і суспільно-політичних поглядів найвидатніших представників кінця 19 – поч. 20 ст.	Тести, питання, творче завдання
2 / 2	10. Українська філософія XX ст.	Встановлювати зв'язок філософських інтенцій українських мислителів з потребами національно-визвольного руху, аналізувати філософсько-світоглядне підґрунтя поглядів М. Грушевського, В. Винниченка, здійснювати аналіз та оцінку діяльності Львівсько-Варшавської школи, творчих здобутків української діаспори.	Тести, Питання, круглий стіл

Формування загальних та спеціальних (фахових) компетентностей:

Індекс в матриці	Програмні компетентності
	Загальні компетентності
ЗК 1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.
ЗК 3	Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК 4	Здатність бути критичним і самокритичним.
ЗК 5	Здатність до проведення аналітичних і наукових досліджень на відповідному рівні.
ЗК 9	Здатність до міжособистісної взаємодії та роботи в команді.
ЗК 10	Здатність до самоорганізації та автономної роботи.
ЗК 11	Цінування та повага різноманітності й мультикультурності.
ЗК 12	Здатність діяти на підставі етичних міркувань (мотивів) та академічної доброчесності.
ЗК 13	Здатність креативно мислити та генерувати нові ідеї.
ЗК 16	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області
	Спеціальні (фахові) компетентності
СК 1	Усвідомлення сенсу філософії, її дисциплінарного розмаїття та місця в системі культури, її методологічної основи для аналітичної діяльності.
СК 2	Здатність виокремлювати специфіку філософського знання та змістові відмінності філософії від інших форм мислення.
СК 3	Здатність використовувати у професійній діяльності знання про розвиток основних ідей, учень та напрямків суспільних дисциплін.
СК 4	Усвідомлення особливостей і місця вітчизняної інтелектуальної думки у світовій філософській традиції та її ролі в українській духовній культурі й суспільних процесах.
СК 5	Здатність аналізувати сучасні філософські та суспільно-політичні проблеми та вчення.
СК 8	Здатність оперувати філософською і конкретно-науковою термінологією для розв'язання професійних завдань.
СК 9	Здатність застосовувати в аналітичній діяльності філософські та конкретно-наукові методи і підходи.
СК 10	Здатність аналізувати та коментувати літературу з філософської, соціокультурної та загальнонаукової проблематики.
СК 12	Здатність дотримуватися в професійній діяльності норм інтелектуальної доброчесності, професійної етики та культури.
СК 13	Здатність брати участь у наукових та прикладних дослідженнях у галузі філософії та суспільних наук.
СК 16	Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати аналітичне дослідження з елементами наукової новизни та практичної значущості у різних галузях суспільного життя.

Програмні результати навчання:

ПРН 1	Розуміти сенс філософії та суспільних наук, їх місце в системі культури;
ПРН 2	Розуміти розмаїття та специфіку філософських та суспільних дисциплін, знати філософську та конкретно-наукову термінологію
ПРН 3	Знати основні етапи, напрямки в історії світової і вітчизняної філософії та інших суспільних галузей.
ПРН 4	Аналізувати та коментувати літературу з філософської, соціокультурної, загальногуманітарної та суспільної проблематики.
ПРН 6	Знати основні напрями, тенденції, проблематику сучасної філософії та суспільних наук.
ПРН 8	Оперувати основними філософськими, економічними, соціологічними, політичними методами і підходами, розуміти етико-практичну значущість філософського та соціально-гуманітарного знання у здійсненні аналітичної діяльності.
ПРН 9	Мати навички написання філософських текстів, проведення політичних, соціально-економічних та наукових досліджень.
ПРН 10	Мати навички реферування, систематизованого огляду і порівняльного аналізу філософської, суспільствознавчої й загальнонаукової літератури та уміння роботи з документами різних видів.
ПРН 11	Вміти аналізувати міркування, різні види інформації, факти, статистичні дані, робити ґрунтовні смислові узагальнення, висновки, прогнози та надавати рекомендації.
ПРН 12	Вміти викладати власні міркування послідовно, логічно, систематично та аргументовано; використовувати технології ефективного спілкування і раціональної поведінки у професійній комунікації.
ПРН 13	Критично оцінювати власну позицію та знання, порівнювати і перевіряти отримані результати.
ПРН 14	Уникати симуляцій, плагіату та інших виявів академічної недоброчесності у сфері аналітичної діяльності або навчання.
ПРН 15	Мати навички ведення інтелектуальних дискусій на засадах діалогу, відкритості й толерантності і вирішення можливих конфліктних ситуацій та вміння планувати, організовувати й аналізувати міжособистісну взаємодію у процесі професійної комунікації.
ПРН 16	Вміти застосовувати загальногуманітарні, філософські, політичні й економічні знання в різних сферах життєдіяльності.
ПРН 17	Мати навички участі в наукових та прикладних дослідженнях у галузі філософії та суспільних наук.
ПРН 18	Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури і електронних баз та критично аналізувати, класифікувати, систематизувати й інтерпретувати її.

Література

Навчальні посібники

1. Горський В. С. Нариси з історії філософської культури Київської русі. Київ : Наукова думка, 1993. 164 с.
2. Горський В. С., Кислюк К. В. Історія української філософії. Київ : Либідь, 2004. 488 с.
3. Горбач Н. Я. Специфіка української філософії. Львів : Каменяр, 2006. 215 с.
4. Захара І. С. Українська філософія : навч. посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2014. 354 с.

5. Кралюк П. М. Історія філософії України : підручник. Київ : КНТ, 2015. 652 с.
6. Історія української філософії: Підручник / Бондар С. В., Вдовиченко Г. В., Кривда Н. Ю., Литвинов В. Д., Лісовий В. С. та ін.. К. : Академвидав, 2008, 624 с.
7. Огородник І. В., Огородник В. В. Історія філософської думки в Україні. Київ : Знання, 1999. 543 с.
8. Русин М. Ю., Огородник І. В. та ін.. Історія української філософії : Навчальний посібник. К. : ВПЦ: «Київський університет», 2008. 591 с.
9. Федів Ю. О. , Мозгова Н. Г. Історія української філософії: Навчальний посібник. К. : Україна, 2000. 510 с.
10. Філософія: базовий підручник для студентів ВНЗ // За ред. Л. В. Губерського. Харків : Фоліо, 2013. 510 с.

Додаткова література

1. Андрос Є. І. Антропокультурні чинники європейського вибору України. Київ : Наукова думка, 2014. 262 с.
2. Антонович В. Б. Моя сповідь. Київ : Либідь, 1995. 616 с.
3. Баумейстер А. Вступ до філософських студій, або Інтелектуальні подорожі до країни філософії: наук. посібник. К. : інститут обдарованої дитини НАПН України, 2017. 238 с.
4. Бичко А. К. Леся Українка. Київ, 2001.
5. Вернадский В. И. Философские мысли натуралиста. Москва : Наука, 1988.
6. Гізель І. Метафізичний трактат // Хроніка – 2000. Київ, 2000. № 37 – 38.
7. Горський В. Філософія в українській культурі. К. : Центр практичної філософії, 2001. 236 с. М. С. Микитась В. М., Осолом Ф. Я. Давня українська література. К.: Наукова думка, 1978.
8. Грабовський С. І. Відродження української філософії в УРСР (1960 – 1980 р.р.). Нотатки «включеного спостерігача». К.: НаУКМА, 2014. 80 с.
9. Донцов Д. Націоналізм. Лондон, 1960. 364 с.
10. Драгоманов М. П. Вибране. Київ : Либідь, 1991. 684 с.
11. Забужко О. С. Філософія української національної ідеї та європейський контекст. Київ : Основи, 1993. 126 с.
12. Костомаров М. І. Твори в двох томах. Київ : Дніпро, 1990.
13. Кримський С. Під сигнатурою Софії. Київ : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2008. 367 с.
14. Крисаченко В. с. Історія української філософії. Хрестоматія-довідник. К.:, 2006.
15. Огородник І. В., Русин М. Ю. Українська філософія в іменах. К. : Либідь, 1997. 328 с.
16. Попович М. вимір раціональності як чинник європейської інтеграції України. Київ: Наукова думка, 2014. 232 с.
17. Потебня А. А. Мысль и язык. Киев : Синто, 1993. 192 с.
18. Прокопович Ф. Філософські твори у 3-х т. Київ : Наукова думка, 1979.
19. Сковорода Г. Вірші. Пісні. Байки. Діалоги. Трактати. Притчі. Прозові переклади. Листи. К.: наукова думка, 1983. 542 с.
20. Скринник М. Наративні практики української ідентичності: доба Романтизму. Львів : Каменяр, 2007. 367 с.
21. Чижевський Д. Нариси історії філософії на Україні. Київ : Орії, 1992. 230 с.
22. Шинкарук В. І. вибрані твори у 3 томах. Київ : Український Центр духовної культури, 2003.
23. Шупик-Мозгова Н. Г. Петро Ліницький : життєвий шлях і духовна спадщина. Київ: Український Центр духовної культури, 1997. 203 с.
24. Юркевич П. Д. Сочинения: в 3 т. т. 1. Педагогические сочинения. Мелитополь. ФЛП Однорог Т. В., 2018. 496 с.
25. Яворский С. Философские произведения в 2-х т. М. Университетская книга, 1993.

10. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ

1. ЕНМКД Українська філософія <http://elr.tnpu.edu.ua/course/view.php?id=22>
2. Безкоштовні електронні підручники онлайн «Гуманітарні науки» (<http://www.chitalca.html>).
3. <http://lib.onu.edu.ua/> Бібліотека ОНУ ім. І.І.Мечникова.
4. <http://www.onu.edu.ua/ru/index.html> Сайт ОНУ ім. І.І.Мечникова.
5. <http://www.filosof.com.ua/> Інститут філософії НАН України імені Григорія Сковороди.
6. 6..Каталог електронних бібліотек: <http://www.aonb.ru/iatp/guide/library.html>
7. .Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua>
8. Електронна бібліотека з філософії <http://filosof.historic.ru/>
9. Електронна бібліотека <http://elibrary.rsl.ru/>
10. Електронна бібліотека підручників <http://studentam.net/>
11. Європейська електронна бібліотека (Europeana) <http://www.europeana.eu/portal/>

Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності: Списування під час контрольних робіт заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Політика оцінювання. Враховується сума балів поточного контролю: 1 модуль - 30 балів, 2 модуль - 35 балів, ІНДЗ – 15 балів, підсумкового контролю тестування (іспит): 20 балів. При цьому враховується присутність на заняттях та активність студента під час занять; недопустимість пропусків та запізень на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях, не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання завдань.

Оцінювання

Розподіл балів по темах курсу:

Змістовий модуль №1						Змістовий модуль № 2						ІНДЗ	Підсумк. контроль	Сума
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	ЗМ 1	Тема 6	Тема 7	Тема 8	Тема 9	Тема 10	ЗМ 2			
5	5	5	10	5	30	5	10	5	10	5	35	15	20	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка ECTS	Бали	Оцінка за національною шкалою
A	90-100	відмінно
B	85-89	добре
C	75-84	добре
D	65-74	задовільно
E	60-64	задовільно
FX	35-59	незадовільно з можливістю повторного складання
F	1-34	незадовільно з обов'язковим повторним курсом

Прореквізити курсу

Ефективність засвоєння змісту дисципліни значно підвищиться, якщо студент попередньо опанував такі дисципліни як: «Філософія Стародавнього Сходу», «Антична філософія», «Філософія Середньовіччя та Відродження», «Філософія Нового часу та епохи Просвітництва», «Німецька класична філософія», «Етика», «Теорія пізнання».

Формат дисципліни:

Формат дисципліни змішаний (blended): до очного навчання додається електронний супровід дисципліни в системі Moodle. Blended Learning – викладання передбачає поєднання традиційних форм аудиторного навчання з елементами дистанційного навчання, в якому використовуються спеціальні інформаційні технології, інтерактивні елементи, онлайн-консультування тощо.